OIKEUSMINISTERIÖ

LsN Marietta Keravuori-Rusanen

LAUSUNTO

11.11.2019

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle ympäristöministeriön hallinnonalan eräiden julkisia kuulutuksia koskevien säännösten muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 73/2019 vp)

Esityksessä ehdotetaan tarkistettavaksi eräät ympäristöministeriön hallinnonalan säännökset vastaamaan vuoden 2020 alussa voimaantulevia hallintolain julkisia kuulutuksia koskevia yleissäännöksiä.

Hallintolain mukaisessa julkisessa kuulutuksessa on kyse erityisestä tiedoksiantotavasta, joka soveltuessaan syrjäyttää muut hallintolain mukaiset tiedoksiantomuodot. Toimivalta julkisen kuulutuksen toimittamiseen johtuu aina muusta lainsäädännöstä.

Kuulutusmenettelyä koskevan yleissääntelyn uudistamisen keskeisenä tavoitteena oli erityislainsäädäntöön perustuvien julkisia kuulutuksia koskevien menettelyjen yhdenmukaistaminen. Hallintolakiin otetut kuulutussäännökset on pyritty valmistelemaan nimenomaan erityislainsäädännön tarpeet huomioon ottaen.

Oikeusministeriö on pitänyt hallintolain kuulutussääntelyn erityispiirteet ja uudistuksen tavoitteet huomioon ottaen tärkeänä, että niissä tilanteissa, joissa julkista kuulutusta koskevalle menettelylle katsotaan olevan hallinnonalakohtaisessa lainsäädännössä perusteltu tarve, asianomaisessa erityislaissa nojaudutaan uudistuksen toteutuessa mahdollisimman kattavasti hallintolain kuulutussäännöksiin.

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

Lakiehdotuksiin sisältyy viittauksia hallintolain mukaisen kuulutusmenettelyn käyttöön, mutta osin myös hallintolain kuulutussäännöksistä poikkeavaa, täydentävää ja sen kanssa päällekkäistä sääntelyä muun ohella nähtävilläpitoajan pituudesta, kuulutuksen sisällöstä, valitusajasta ilmoittamisesta kuulutuksessa ja tietojen julkaisemisesta.

Oikeusministeriö ei ole antanut esityksestä varsinaista lausuntoa, mutta se on toimittanut ympäristöministeriölle kommentteja lakiehdotuksista siltä osin kuin niissä on kyse julkisia kuulutuksia koskevasta sääntelystä. Nämä huomiot on monilta osin otettu asianmukaisesti huomioon esityksen jatkovalmistelussa. Tässä yhteydessä on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota vielä seuraaviin yksityiskohtiin.

Valitusajan ilmoittaminen kuulutuksessa

Esitykseen sisältyvän maa-aineslain muutosehdotuksen 19 §:n 1 momentin mukaan lupapäätöstä koskevassa kuulutuksessa olisi mainittava myös päätöstä koskeva valitusaika.

Velvoite valitusajan ilmoittamisesta kuulutuksessa johtaa vastakohtaispäätelmiin suhteessa hallintolain 62 a §:ään, johon vastaavaa mainintaa ei sisälly. Valitusaika kuten myös esimerkiksi se, mitä valituksen tulee sisältää ja minne se tulee toimittaa, ilmenevät muutoksenhakuohjauksesta, joka hallintolain mukaan on päätökseen liitettävä. Säännökselle ei näyttäisi jäävän aineellista merkitystä siirryttäessä päätöksen tiedoksiannossa voimassa olevan maa-aineslain 19 §:n mukaisesta julkipanomenettelystä hallintolaissa säädettyyn kuulutusmenettelyyn. Säännös olisi siksi asianmukaisinta poistaa lakiehdotuksesta.

Viranomaisen verkkosivuilla olevien tietojen poistaminen

Maa-aineslain muuttamista koskeva lakiehdotus sisältää eräitä poikkeuksia tietojen julkaisemista koskevasta hallintolain 62 b §:stä. Ehdotettujen säännösten mukaan viranomaisen verkkosivuilla olevat henkilötiedot olisi poistettava tietoverkosta joko päätöksen tultua lainvoimaiseksi (esim. maa-aineslain 13.1 §) tai luvanvaraisen toiminnan päätyessä (maa-aineslain 19.1 §). Esityksen perusteluiden mukaan pitempää julkaisuaika on tarpeen, jotta asia voisi tulla myöhemminkin riittävästi yksilöidyksi niin, että asianosaiset ja yleisö voisivat tunnistaa hankkeen, seurata sitä koskevan ympäristöllisen menettelyn etenemistä sen loppuun saakka ja arvioida sen ympäristövaikutuksia sijaintipaikan ympäristöön.

Epäselväksi jää, miksi välttämättömien henkilötietojen poistaminen kuulutusajan päätyttyä viranomaisen verkkosivuilta yleisestä tietoverkosta hankaloittaisi merkittävästi tiedonjakamista nimenomaan julkista kuulutusta toimitettaessa. On syytä todeta, että päätöksen lainvoimaiseksi tuloon voi

mennä useita vuosia ja luvanvaraisen toiminnan päättymiseen jopa vuosikymmeniä. Sääntelyssä näyttäisi sekoittuvan hallintolain mukainen tiedoksiantaminen ja muu ympäristöhankkeista tiedottaminen.

Huomionarvoista on, että EU:n yleinen tietosuoja-asetus 2016/679 edellyttää, että käsiteltävien henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään (”tietojen minimointi”, 5 artikla). Tietojen minimointiperiaatetta sovelletaan paitsi käsiteltävien tietojen määrään, myös tietojen käsittelyaikaan. Henkilötietoja ei tulisi käsitellä (esim. pitää julkaistuna) pidempää kuin mitä tietojen lainmukainen käsittelytarkoitus edellyttää.